

pensi multa dedit, sed etiam aliis ecclesiis. Quadam enim die cum venisset Ginegias, ibidem eadem nocte quievit. Mane vero surgens, sicut sua consuetudo semper erat, perrexit orare ad monasterium, et post orationem super altare unum lignulum posuit. Recedente vero illo, venerunt secretarii ad altare, putantes se ibi esse inventuros vel marcam auri, vel

A unciam, vel aliquid hujusmodi. Itaque invenerunt lignulum illud, atque quid significaret, non parum mirari coeperunt. Ad ultimum inquirunt ab eo quid hoc esset, quod super altare illud posuisset. Tunc respondit, quod esset Vinmonasterium, scilicet quoddam manerium, quod ipse illis pro anima sua dabat.

ANNO DOMINI MLXXXVH.

VICTOR PAPA III.

NOTITIA HISTORICA.

(GIACCONI, *De Vitis Romanorum pontificum*, II, 342.)

Victor III papa, qui ante pontificatum Desiderius, in sæculo vero Dauferius vocabatur, Beneventi in Samnio, patre ejus civitatis princeps, natus est. Cujus studio, adhuc puer, integre educatus, miræ spectatæque probitatis adolescens evasit. Qui solitariae vitæ castitatisque servandæ desiderio ductus, sponsam adhuc virginem, summo loco natam relinquens, parentibus insciis, clam eremum petiit, et a quodam sancto monacho, nomine Hyacintho, haud procul a Benevento, monasticam vitam assumpsit. Diu in monasteriis S. Trinitatis Cavensi, S. Sophiæ prope Beneventum, Tremitensi in insula maris Adriatici, et demum in vasta Majollæ eremo, sanctissimis viris referta, vitam castissime egit. Litteris Leonis IX papæ ad priorem eremi Hyacinthum datis, Desiderius solum Majollæ vertere coactus, ad monasterium Beneventanum rediit. Cujus probitatem, virtutem et religionem Leo papa, qui tunc Beneventi commorabatur, cognoscens, agentibus Humberto, cardinali Silvæ Candidæ et Friderico cancellario, eum diaconum cardinalem Romanæ Ecclesiæ constituit. Quo mortuo, venia a Victore II impetrata, ad Casinate monasterium sub abbate Petro se contulit, ubi cum cæteris monachis divinæ philosophiæ vacare constituerat. Capuani monasterii præpositus factus, maximum dexteritatis, prudentiæ et integritatis specimen edidit, ut ab Stephano IX, olim abbate Cassinate, ea abbatia dignus existimatus sit. Quo agente a monachis designatus, ab eodem Constantinopolim, cum Stephano cardinali et Maynardo, postea episcopo cardinali Silvæ Candidæ, monachis Casinatibus, pro apostolica sede legatus est. Qui Barum Apuliæ cum accessissent, pontificis obitu audito, Casinum redierunt. Ibi Desiderius, præsentibus Humberto Silvæ Candidæ et Petro Tusculano episcopis, qui Romæ Benedicti X ordinationem fugerant, omnium monachorum suffragiis, in abbatis sede XXVII a S.

B Benedicto locatus est, anno salutis 1058. Nicolaum II Senis creatum, in Picenum euntem, comitatus, ab eo Auximi, pridie Nonas Martii, Sabbato Quatuor Temporum, presbyter cardinalis S. Cæciliæ et postridie Dominico, abbas Casinas consecratus. Casinum rediens, monasterium, et ecclesiam, vetustate deformem a fundamentis renovatam, eamque ab Alexandro II solemniter ritu dedicari, innumera hominum multitudine ad eam festivitatem confluyente, fecit. Multa ornamenta addidit; libros plurimos scribendos curavit, oppida aliquot et castella ad monasterii tutelam condidit. Multa a diversis principibus ablata acquisivit, et ipsius monasterii reditus, majestatem et decus mirum in modum auxit. Ejus rogatu nulli ex congregatione monachi, cardinales, archiepiscopi et episcopi, a Romanis pontificibus sui temporis constituti sunt. Catholicæ partis, dum vixit, studiosissimus fuit; Nicolo II contra Joannem Mincium; Alexandro II contra Cadoulum; et novissime Gregorio VII contra Gibertum constantissime favit. Quare a Gregorio ipso VII, paulo ante obitum suum, adstantibus cardinalibus, ipse qui designari deberet pontifex potissimus propositus fuit, cujus virtute, collapsa fere teterrimo schismate, Romana sedes restitui posset, et ad pristinum decus revocari.

Gregorio VII-rite sepulto, episcopi et cardinales, cæterique qui catholicam partem tuebantur, una mente ad eam fulciendam pro viribus incumbentes, quam plurimos potuerunt ad comitia pontificia ex omnibus partibus evocarunt. Ubi plerique venerunt. Desiderius ipso die Pentecostes, omnes, quid Gregorius de ordinanda Ecclesia præcepisset, edocuit; pariter cum eis principes adiit, atque ad opem Ecclesiæ necessario maxime tempore afferendam exhortatus est. Ea re cognita, cardinales atque episcopi omnes in unam Desiderium consenserunt.

Quorum ille repudiato iudicio, ad monasterium se contulit, et Romanos ac Lombardos quoscumque potuit litteris ac nuntiis ad complectendam Ecclesiam concitavit. Ubi vero calores ætatis deferbuerunt, Jordanes princeps Desiderium Romanum perducere conatus est, eo animo ut ipsum etiam reluctantem pontificem declararet; quod persuadere non potuit, atque ita res pontificia illo anno prorsus refrixit. Pridie autem Pentecostes, comitiis advocatis, omnes clerici et laici catholicæ partis fautores ipsum orarunt ut Romanum pontificatum suscipere vellet, neque Ecclesiam Dei ab adulterino teneri pontifice pateretur. Ille vero, eadem qua ante constantia, preces eorum repudiavit; seque omnia passurum potius quam tantum onus accipere respondit. Qua voce audita, quia serum erat diei, omnes domos suas abierunt. Postridie vero, obsecratus ut quem idoneum maxime indicaret, exprimeret, ille, re cum Cincio Romano consule communicata, Ostiensem episcopum nominavit; plerisque in Ostiensem inclinantibus. Tunc vero cardinalis quidam: Ne Deus siverit, inquit, quin Desiderium pontificem habemus! Qua voce erecti cæteri Desiderium uno consensu prehenderunt, et ad ædem S. Lucie perduxerunt, et rite electum, ac Victoris III nomine affectum, chlamyde coccinea exornarunt: albam enim non potuerunt revertenti imponere. Post quadriduum Victor, Roma egressus, Ardeam et Terracina adiit, ibique pontificem esse nolle professus, crucem, chlamydem et cætera pontificia ornamenta deposuit, et Casinum reversus, neque a Jordane, neque ab episcopis aut cardinalibus ulla ratione Romam reduci potuit. Conventus Capuæ actus est per quadragesimam anno 1087. Eo peracto, repente clerici et laici omnes novis illum sollicitare precibus instituerunt, ut pontificiam dignitatem resumeret. Quas cum per biduum sprevisset, demum dæce, principe, episcopis et cardinalibus ad pedes ejus obsecrandi causa procumbentibus cessit, ac XII Kalendas Aprilis in festo Palmarum, superiora comitia, cruce et chlamyde resumpta, confirmavit. Paschate deinde Casini celebrato, cum Capuano et Salernitano principibus ad urbem progressus extra porticum sancti Petri consedit, atque ædem quam Clemens antipapa tenebat, egregia suorum opera usus, recepit, vii vero Idus Maii, id est ipsa post Ascensionem Dominica, Romanis in Vaticanum egressis, ab Ostiense, Tusculano, Portuensi, et Albanensi episcopis rite consecratus, in diaconiam S. Lucie ad Septisoliium atque sacra in sede locatus est. Post octo dies Casinum reversus, et inde ad preces Mathildis urbem repetiit, ubi officiosissime exceptus, per octo dies in Vaticano mansit, atque in festo S. Barnabæ, rem divinam in æde S. Petri fecit, atque eodem die auxilio Mathildæ Urlem intravit, et apud insulam que juris sui erat insedit. Pridie vero Nativitas apostolorum, Clemens antipapa cupiens in æde S. Petri sacra ex more conficere, Romanos quosdam induxit ut Tiberim armati trajicerent, templumque oc-

cuparent. Qui cum cætera loca cepissent, templum laicum quod a Victorianis tenebatur, ingredi nequiverunt; itaque Clemens meridie in æde S. Mariæ in turribus celebravit.

His rebus actis, Victor, ut Sarracenorum qui in Africa erant, insolentiam frangeret, consilio cum episcopis et cardinalibus habito, ingentem ex omnibus Italiæ partibus exercitum convocavit, ac vexillo B. Petri tradito, et plenaria indulgentia concessa, in Africam misit, ac per eos centum millia hostium cecidit, et urbem eorum maximam cepit. Neque victoria ulla per hæc tempora fuit insignior; quippe eodem die in Italia nuntiata quo est in Africa comparata. Henricus in Germania, sinistro Marte cum Saxonibus dimicavit, quatuor millia militum amisit, Deo volente: ut tandem desisteret Ecclesiam suam persequi et calamitatibus vexare. Sunt qui hoc tempore multa prodigia apparuisse scribant, et aves domesticæ, ut puta gallinæ, anseres, columbi, pavones, ad loca montana confugerint, silvestresque sint factæ, et pisces tum fluviales, tum marini, ex parte perierint. Terræ motu etiam quædam urbes adeo concussæ sunt, ut Syracusis magna basilica corruens, dum vesperæ celebrarentur, omnes qui in templo aderant contriverit, duobus tantum divinitus superstitibus, diacono scilicet et subdiacono. Sunt qui dicant hoc tempore corpus S. Nicolai ex Myrea Lyciæ civitate, Earum Italiæ urbem translatum, postquam ibidem 745 annos quieverit, maximoque cultu et honore habitum, ut Marianus Scotus, vir magnæ doctrinæ singularisque vite, in sua Historia describit.

Inde Victor adversus Clementem pseudopapam et factionem ejus conversus, Augusto mense anno 1087 conventum Beneventum indixit, omnibus Apuliæ et Calabriæ episcopis advocatis.

Dum synodus Beneventana adhuc perageretur, pontifex gravi dysentericæ morbo laborare incipiens, triduo post festinus ad Casinense cum episcopis et cardinalibus rediit; quibus, mortem sibi imminere sentiens, petiit ut juxta Gregorii papæ voluntatem Othonem episcopum cardinalem Ostiensem, ac mortuo, papam constituerent; quem assistantibus cardinalibus et episcopis manu offerens ait: Accipite eum, et in Romana sede locate, meamque vicem in omnibus, quibusque id facere possitis, habete. Quibus dispositis, triduo post feliciter in eodem cænobio migravit ad Christum XVI Kalend. Octobris, anno 1087.

Sunt qui scribant eum veneno, sibi in calice dato, dum sacra faceret, imperatoris et pseudopapæ insidiis mortuum, quod ipsum non est a dysentericæ morbo alienum. Unde in dysenteriam veneno petiti vertuntur interdum, corruptis et labefactis intestinis. Vacavit tum sedes, propter temporis difficultatem, menses quinque, et dies 22.

Corpus ejus in capitulo Casinate, cujus monaste-

rji ante pontificalum abbas fuerat in sepulcro mar- A moreo, hoc elogio addito, sepultum est.

*Quis fuerim, vel quid, qualis, quantusque doceri,
Si quis forte velit, aurea scripta docent.*

*Stirps mihi magnatum, Beneventus patria, nomen
Est Desiderius, tuque, Casine, decus :*

*Intactam sponsam, matrem, patriamque, propinquos
Spernens [MANSI, steraens] huc propero, monachus
[efficior.*

Abbas dein factus, studui pro tempore totum

Ut nunc aspicitur, hunc renovare locum.

Interea fueram Romana clarus in urbe

Presbyter Ecclesiar, Petre beate, tuæ.

Hoc senis lustris minus anno functus honore.

Victor apostolicum secundo dehinc solium,

Quattuor et semis vix mensibus inde peractis

Bis sex lustra gerens, mortuus hic tumulor.

Solis virgineo stabat lux ultima signo,

Cum me sol verus hinc tulit, ipse Deus.

NOTITIA ALTERA.

(MANSI, Concil. tom. XX, pag. 630.)

Victor, patria Beneventanus, nobili stemmate pro- gnatus, cui nomen ante Desiderii fuerat, consilio Gregorii septimi jam morituri, post interregnum unius fere anni, ex monacho Cassinensi et episcopo Ostiensi electus est pontifex ejus nominis tertius, anno Christi Redemptoris 1086. Consecratus septimo Idus Maii anni sequentis, adversus improbos Saracenos Italiæ littora jugiter infestantes, Christianosque captivos abripientes, militarem expeditionem convertit. Qua fortuna, quave prosperitate, Leo Ostiensis his verbis enarrat : Consilio itaque cum episcopis et cardinalibus habito ex omnibus fere Italiæ populis exercitum congregans, illiæque vexillum beati Petri apostoli tradens, sub remissione peccatorum omnium contra infideles impiisque in-

B Africam dirigit. Christo itaque duce ingressi Africam centum millia pugnatorum occiderunt, urbe illorum præcipua capta et occisa. Porro ne quis ambigat hoc Dei nutu contigisse, quo die Christiani victores evasere, eo etiam Italiæ nuntiata victoria est. Post Guibertum aliosque schismaticos synodali sententia condemnatos et excommunicatos, feliciter, inquit idem Leo Ostiensis, migravit ad Dominum xvii Kalendas Octobris, anno Dominicæ Incarnationis millesimo octogesimo septimo. Sepultus est in ipsa capituli æside, ubi triduo ante obitum sibi sepulcrum præparari mandaverat. Epitaphium, quod sepulcro ejus inscriptum erat, apud Leonem Ostiensem invenitur his versibus contentum. (Vide supra in notitia priori)

NOTITIA DIPLOMATICA.

(JAFFE, Regesta Romanorum pontificum, 447.)

Una omæ superest Victoris III bulla, data est per manus.... Signiensis episcopi, Romanæ vero Ecclesiæ bibliothecarii.

DE GESTIS DESIDERII

ABBATIS MONTIS CASINI, POSTMODUM VICTORIS III PAPÆ.

(MABILL. Acta Bened. IX, 585.)

Desiderius Stephani abbatis Casinensis morte plenum abbatiæ regimen adeptus est. Quartus monasterii fundator a Leone Marsicano appellatur, cujus vitam et præclare gesta cum suo continuatore fuisse prosequitur in libro Chronici Casinensis, qui totus est de abbate Desiderio. Vitam exinde mutuabimur, omisis iis quæ ad rem nostram minime pertinebunt, sic utaque Leo prologum exorditur :

« Gesta Desiderii ex Chronico Casin. — Auctoris fides. Desiderius, abbas hujus monasterii tricesimus septimus, et quartus hujus loci restaurator ac renovator, sedit annis viginti novem, mensibus quinque. Primus siquidem monasterii hujus fundator atque constructor fuit Pater sanctissimus Benedictus, Petronax secundus, tertius Aligernus. Desiderius hic noster existit quartus; in quo vide-